

Beşinci Meditasyon

Dersin Planı

- I. Arka Plan Niyetine Bir Kelime
- II. Tanrı'nın Varlığının Birinci İspatı
- III. Beşinci Meditasyon'un Argümanı
- IV. İtirazlar
- V. Kartezyen Çember

I. Arka Plan Niyetine Bir Kelime

- Meditasyonların bağlamını hatırlayın: bilim ve reform çağları. Descartes'inki Katolizm'in entelektüel açıdan zor durumda olduğu bir reform çağı.
- Descartes Meditasyonları Paris'te Teoloji Fakültesine sunar. Sunum mektubunda Katolik öğretiyi inanmayanlara bile kanıtlamak istediğini söyler. En temel öğreti dahil olmak üzere – Tanrı'nın varlığı.
- Aquinas Tanrı'nın varlığının kanıtlanabileceğini savunmuştu. O, kendi, dünyada gözlemlenen olgulardan hareket eden ispatlarından beşini sunmuştu: dünya düzenlidir, şeyler değişir, amaçları vardır. Descartes bütün bu öncüllerin şüpheli olduğunu düşündü.
- Tanrı'nın varlığının Kartezyen ispatları başka yerden başlamalı.

II. Tanrı'nın Varlığının İlk İspatı

- Beşinci Meditasyon'un argümanı Tanrı'nın varlığının ikinci "ispat"ıdır. Üçüncü Meditasyon'da kendi içinde Tanrı düşüncesini bulur. Bu, bir soru ortaya çıkarır: Bu düşünce nereden geldi? Bu düşünceye sahip olmanın en iyi açıklaması nedir? Descartes bu düşünceye sahip olmanın en iyi açıklamasının ona karşılık gelen bir varlık olması olduğunu savunur.
- Üçüncü Meditasyon'daki argümanın çekirdek düşüncesi şudur: Tanrı düşüncesi o kadar gerçek ki Tanrı'dan başka nedeni olamaz. Bu argümana kısaca bakalım. Böyle yapmak Beşinci Meditasyon'daki argümanı anlamamıza yardımcı olacaktır.
- Argümanın nasıl gittiğini görmek için, bir iki soruya bakın:
  1. "[Melrose Place](#)"den bir karakter ele alın: Amanda. Şimdi „Melrose Place“in prodüktörünü düşünün: Aaron Spelling. Amanda Aaron Spelling'in nedeni olabilir mi? O Amanda'nın? Öyle görünüyor ki yanıt hayır ve bu A İlkesi'ne dayanır: Hayal ürünü bir karakter hayal ürünü olmayan birine neden olamaz. A İlkesi'nin neden doğru olduğunu görmek için başka bir soru soralım:
  2. "[Party of Five](#)"ın akılda kalıcı bir epizodunda kullanılan bir yöntem var. Julia'nın erkek arkadaşı, iyimser bir şekilde, kendilerine dayanan bir öykü yazıyor. Ama o hayali bir TV karakteri ve onun öyküsündeki karakterler de hayali. Onlar ona sebep olabilir mi? O onlara sebep olabilir mi? Bu bize B İlkesini verir: Bir neden en az etkisi kadar gerçekliğe sahip olmalı: "etkin ve tümel nedende de en az sonucunda olduğu kadar gerçeklik bulunması gerek[ir]" (Üçüncü Meditasyon,

on dördüncü paragraf).

- B İlkesi akla yatkın görünmeli, o A İlkesi'ni açıklar. Ama B İlkesi için verilen argüman önemli bir olasılığı görmüyor. Tek tanığın bir çocuk olduğu bir ceza duruşması düşünün. Çocuğun vukuatı çok ayrıntılı ve canlı bir şekilde hatırlayıp anlattığını hayal edin. İlaveten çocuğun kendi ifadesinin duygularını harekete geçirdiğini ve jürinin ifadeyi kabul ettiğini düşünün. Neden kabul eder? C İlkesi üzerine düşünün: bazı düşünceler o kadar gerçektir ki onlara sahip olan kişi o düşüncelerin sebebi olamaz.
- B İlkesi + C İlkesi = D İlkesi (D 'Descartes' için): Bir düşüncenin nedeni en az o düşüncenin objektif gerçekliğe sahip olduğu kadar formal gerçekliğe sahip olmalıdır.
- Sonsuz bir Tanrı düşüncesini, Descartes'ın sonluluğunu ve D ilkesini bir araya getirin. "The mark of a workman impressed on his work" gibi, bu düşünceye neden olan bir Tanrı'nın olduğu sonucu çıkar. (Meditasyon 3, Paragraf 38). Bu argümanın nasıl açıklığa ve seçikliğe dayalı olduğuna dikkate alın.

III. Beşinci Meditasyon'un Argümanı

A. Açık ve Seçik Algının Doğruluğu

- Descartes daha önce "doğal ışık"la "açık ve seçik olarak" algıladığı herşeyin doğru olduğunu savunmuştu.
1. Bazı gerçeklerin bir besbelli olma hali var gibi görünür. Onlar, filozofların bu nedenle "kendi kendinin kanıtı olma" dedikleri şeye sahiptirler, ör. $2+2=4$, "bütün bekar adamlar evli değildir", "karelerin 4 kenarı vardır", ve „paralel çizgiler hiçbir zaman buluşmaz“. Bunlar bizim açık ve seçik olarak doğru olduğunu gördüğümüz şeylerdir. Descartes böyle bir besbelli olma hali olan herşeyin doğru olması gerektiğini düşünür.
  2. Descartes'ın zamanında "doğal ışık" artık kalıplaşmış bir metafordur. Kökenleri teolojiktir: Augustine'de ışık İsa'nın kaynağıdır. Bu metafor bu nedenle ironiktir.

B. Tanrı'nın Doğasının Algısı Açık ve Seçiktir

"Şurası kesin, zihnimde onun idesini, yani en yüksek derecede yetkin bir varlık idesini, herhangi bir şekil veya sayı idesinden daha az mevcut bulmuyorum, ayrıca etkin ve ebedi ir varoluşun onun doğasına ait olduğunu da, bir şekil veya sayı hakkında kanıtlayabildiğim her şeyin gerçekten o şekil veya sayıya ait olduğunu bilişimden daha az açık-seçik olarak bilmiyorum." (Beşinci Meditation, yedinci paragraf)

- Descartes şunu açık ve seçik olarak anlar: bir şeyin karesi olmak 4 sayısının doğasına aittir. İki asal sayının toplamı olmak 5 sayısının doğasına aittir. Üç kenarının olması üçgenin doğasına aittir. Bu şeylerin doğasını anlamak o doğanın bir parçası olan bir özelliği görmektir.
- Descartes şunu da aynı şekilde açık ve seçik olarak anlar: var olmak Tanrı'nın doğasına aittir. Tanrı'nın doğasını anlamak varlığın Tanrı'nın doğasının bir parçası olduğunu görmektir.

C. Descartes (A) + (B)'nin Tanrı'nın Varlığını İspatladığını Düşünür.

1. Descartes'ın açık ve seçik olarak algıladığı herşey doğrudur.
2. Descartes varlığın Tanrı'nın doğasına ait olduğunu açık ve seçik olarak algılar.
3. Bu nedenle, "önceki meditasyonlarda vardığım bütün sonuçlar doğru çıkmasa bile [...] Tanrı'nın varlığı benim zihnimde, buraya kadar yalnızca sayılar ve şekillere ilişkin kesin saydığım bütün nitelikler kadar kesin sayılsa gerektir." (Beşinci Meditasyon, yedinci paragraf)

D. Ontolojik Argüman

- "Ontoloji varlığın, var olmanın incelenmesidir."
- Bu argüman var oluşun doğasına dayalı görünmektedir.
- O, Tanrı'nın varlığını kanıtlamak için kullanılan, cazibesi olagelmış bir argüman biçimidir: işliyorsa bile, işlememelidir.

IV. İtirazlar

A. Varolmak Gerçekten Bir Yetkinlik midir?

- Var olmak var olmamaktan daha mı iyidir?
- Varlık gerçekten herşeye kadir olmak, herşeyi bilmek, sınırsız iyilik gibi bir özellik midir?

B. Tanrı'yı Gerçekten Açık ve Seçik Olarak Algılar mıyız?

- Sonsuz bir doğanın böyle bir kavrayışına sahip olabilir miyiz?
- Belki ilahi doğayı Tanrı Descartes'ın iddia ettiği gibi değilse kavrayabiliriz.

V. Kartezyen Çember

A. 1. Öncülün İfadesi

- "Kartezyen Çember", Descartes'a yöneltilen en ciddi ve ünlü itiraz, 1. öncülün (yukarıda III.A.) dikkatli bir incelemesi ile başlar: açık ve seçik olarak algılanan herşey doğrudur.
- Ama bunu nereden biliyoruz? Böyle algılanan şeyler yine de yanlış olamaz mı?

B. Descartes 1. Öncülü Nasıl Gerekçelendirir?

Descartes kısır döngüye yol açacağı için bu öncülün de açık ve seçik olarak algılandığını söyleyemez. Ne dediği üzerine düşünün:

"çünkü doğanın beni en açık ve kesin olarak anladığımı sandığım şeylerde bile kolayca yanılabilecek nitelikte yaratmış olduğuna kendimi inandırabilirim; bu kanının başlıca dayanağı, defalarca birçok şeyi doğru ve kesin saydığımı ama sonradan başka nedenlerin beni bunları tamamen yanlış saymaya götürdüğünü hatırlayışım olabilir.

Fakat bir kez bir Tanrı'nın var olduğunu kabul edince, aynı zamanda her şeyin ona bağlı olduğunu ve onun aldatici olmadığını, buna dayanarak da açık ve seçik olarak kavradığım hiçbir şeyin ... doğrudan başka bir şey olamayacağı yargısına vardığımı da kabul ettiğim için .... Ve böylece, gayet açıkça görüp kabul ediyorum ki, her türlü bilginin doğruluk ve kesinliği sadece doğru Tanrı'nın bilinmesine bağlıdır, öyle ki onu tanımadan önce hiçbir şeyi tam olarak bilemezdim." (Beşinci Meditasyon, 14-16. paragraflar)

C. Sıkıntı

- Öyleyse, öncül (1)'in dayandığı argüman Tanrı'nın var olduğunu bilmeye dayanır.
- Ama Tanrı'nın var olduğunu, Üçüncü Meditasyon'daki Tanrı'nın varlığını kanıtlamak için verilen argümanda da bir rol oynayan öncül (1)'e dayanarak biliyoruz.
- Bu nedenle, Descartes bir kısır döngü içinde tartışmıştır.

